

Alkalmazó megbeszélés lefolytatására való felkészülés és annak módszere

A hadtápharcászati foglalkozások legerterjedtebb módszere a térképen, vagy terepen tartott alkalmazó megbeszélés.

Ennek a módszernek az a lényege, hogy a résztvevők egy meghatározott beosztásban oldják meg a módszertani kidolgozásban és a foglalkozási tervben előírt kérdéseket (feladatokat).

Az alkalmazó megbeszélés módszere lehetővé teszi, hogy különösebb anyagi áldozat nélkül, konkrét példákon tanulmányozzuk az elméleti kérdéseket, szabályzataink határozványait, a harc megszervezését és lefolytatását, a hadtáp működésének megszerzését különböző körülmények között, — elsajátítsuk a hadtápegységek és intézetek irányításának gyakorlati fogásait, gyakorlatra tegyünk szert a hadtáp hadművelleti okmányok megszerkesztésében és a munkatérkép vezetésében.

Célja a tisztek harci-erkölcsi nevelése, ítélőképességének fokozása, a kezdeményezés és találékonyság fejlesztése, az oktatáson résztvevők akaratának és jellemének erősítése, az újonnan tanulandó anyag öntudatos és biztos elsajátítása, a meglévő ismeretek lerögzítése és a tisztek törzsmunkájának kimélyítése.

E célok elérésében a foglalkozás vezetőjének jut a legnagyobb szerep. A foglalkozások csak akkor járnak sikerrel, ha az oktatásvezető maga tökéletesen ismeri az anyagot és a tanítás módszerét.

Az alakulat (parancsnokság) hadtáp tisztje, aki hadtápharcászati kiképzés csoportvezetője kétféle lehetőséggel számolhat:

a) vagy magának kell összeállítania a feladatot és módszertani foglalkozást,

b) vagy mindezt készen kapja.

Az első esetben a feladat összeállítása, valamint a módszertani kérdéseket is magába foglaló foglalkozási terv megszerkesztése a vezető kötetelmei közé tartozik. Ez esetben először is tisztáznia kell a kiképzési tervezet által előírt foglalkozási anyagot, meg kell határozni a foglalkozás alapvető feladatát, ki kell választania a szükséges szakirodalmat, tanulmányoznia kell a kérdés elméletét, fel kell dolgoznia a harcászati (hadtáp) helyzetet, alkalmas terepet kell kiválasztania a térképen és a terepen, ki kell dolgoznia a foglalkozás menetét, minden mozzanatra részletesen meg kell határozni az oktatási kérdéseket, ki kell tűznie a feladatokat, össze kell állítania a foglalkozás

Iefolytatásának tervét, ki kell dolgoznia a térképet és fel kell készülnie a megbeszélésre.

A második esetben — amikor a vezető a módszertani fel- dolgozást és a feladatot kézhez kapja — az előkészület lényege- gesen egyszerűbb. Ez esetben ismerkedjen meg a feladattal és a módszertani feldolgozással, — a tárgykört, a foglalkozás cél- ját és az időbeosztást illetően, — tanulmányozza a kérdés elmé- letét a javasolt szabályzatok és segédletek nyomán, tanulmá- nyozza a feladatot és vezesse rá a térképre a megindulási hely- zetet, állítsa össze a „Foglalkozás előtt végrehajtandó” felada- tokat, tanulmányozza részletesen a módszertani foglalkozást, dolgozza ki saját megoldásait és okmányait, egészítse ki saját céljára a foglalkozási tervet és készüljön fel a megbeszélésre.

Mindkét esetben határozza meg a vezető az oktatásra kerülő kérdések számát, tárgyát és terjedelmét, továbbá azt, hogy mire kell törekednie a foglalkozáson, mit akar alaposan oktatni, mit kell gyakoroltatni, mit kell ellenőriztetni, stb. . .

Az előkészítő munka során a vezető ne csak a javasolt segédleteket olvassa át, hanem tanulmányozza a témával össze- függő teljes szakirodalmát, nem feledve azt, hogy az ő tudásá- nak és ismeretének sokkal nagyobbnak és alaposabbnak kell lennie, mint azoké a tisztéké, akik számára a foglalkozást tartja.

A legnagyobb munkát igényli a vezető számára a harcá- szati (hadtáp) helyzet élethű és pontos beállítása, az oktatás- hoz szükséges htp. hadműveleti okmányok megszerkesztése, a feladat megállapítása és a foglalkozási terv összeállítása. Az oktatás tárgyköréből és céljából kiindulva a vezető úgy állítsa össze a harcászati és hadtáphelyzetet, hogy az oktatási feladatot világosan és tanulságosan lehessen kidomborítani.

Pl.: „Az alakulat hadtápjának szervezete és működése támadásban” c. alkalmazó összeállítása a következő tárgykörö- ket foglalhatja magában:

a) saját és ellenséges helyzet egy meghatározott idő- pontban,

b) hadtápjintézetek és alakulatok helyzete ugyanebben az időpontban,

c) az anyagiak és a javadalmozások helyzete,

d) alapvető intézkedések a hadtáp megszervezésére a támadás előtti készenléti helyzetben,

e) saját és ellenséges csapatok feladatai és ténykedésük harc közben,

f) hadtáp működésének megszervezése a harc egyes mozzanataiban.

Használjuk fel a Nagy Honvédő Háború tapasztalataiból vett alkalmas példákat.

A hadtápharcászati feladat feltétlenül konkrét helyzetet tartalmazzon, melynek alapján a foglalkozáson résztvevők a tervben előírt konkrét kérdéseket kidolgozzák.

Az általános harcászati és hadtáphelyzet tartalmazza nagy vonásokban az eggyel magasabb egység adatait és az alakulat konkrét feladataival kapcsolatos részletes helyzetet (a hadtáp feladatait, a szükséges tájékoztató adatokat és utasításokat, mit kell végrehajtani a foglalkozás megkezdéséig, a tárgykör tanulmányozásához szükséges irodalmat, segédletek felsorolását).

A feladathoz okmányokat és vázlatokat mellékelhetünk, melyek a munkát megkönnyítik. A feladat teljessége, a mellékletek tartalma és száma az oktatás céljától, a csoportok felkészültségi fokától, összetételétől, stb. függ.

A feladat röviden, de pontosan és kellő részletességgel tükrözze vissza a helyzetet. Áttanulmányozása után nem szabad tisztázatlan kérdéseknek és nehézségeknek felmerülniök. Az okmányok, melyek a feladat szövegében és mellékleteiben szerepelnek, (leginkább az előjáró egység parancsnokának parancsai) a törzsmunka követelményeinek és előírásainak megfelelően legyenek összeállítva és a tanfolyam résztvevői számára mintatörzssokmányokként szolgáljanak.

Terepen lefolytatott alkalmazó megbeszélés feladatának megszerkesztésénél a vezető először válasszon ki megfelelő területet a térképen, majd a helyszínen szemrevételezze. Itt határozza meg az alkalmazó lefolyását, a megindulási helyzetet, az eseményeket és a hadtáp működésének mozzanatait. Jelölje meg az álláspontokat, melyeken az egyes kérdőpontokat ki akarja dolgoztatni.

Szemrevételezés után a vezető állítsa össze véglegesen a feladat szövegrészét, terjesze fel jóváhagyásra felettes parancsnokának és lásjon hozzá a foglalkozási tervének összeállításához.

Mielőtt a foglalkozási terv összeállításával kapcsolatos teendőket áttekintenénk, röviden meg kell állnunk a módszertani kidolgozásnál.

A *módszertani kidolgozás* célja a foglalkozás levezetésének elősegítése. Tartalmaznia kell: a tárgykör megnevezését,

oktatási célt (vagy célokat), a foglalkozás lefolytatásának módszerét, kiképzési kérdéseket, általános időbeosztást és a foglalkozás lefolytatásának tervét, mely utóbbi a vezető ténykedéseit is magában foglalja. A kiképzési kérdések megbeszélésével kapcsolatos módszertani utasítások, a helyes megoldások, a helyzetközlések és azokkal kapcsolatos elhatározások, valamint a megbeszélés lefolytatása szintén a módszertani kidolgozáshoz tartozik. A módszertani kidolgozás lényege tehát az, hogy *milyen módszertani fogásokkal és hogyan* tárjuk az egyes kiképzési kérdéseket tanulságosan a hallgatók elé.

Igy pl.: milyen vázlatokat használjunk, mikor és milyen példákat hozunk fel, mire terjedjen ki különösen figyelmünk, mit jegyeztessünk fel, milyen számvetéseket stb. csináltassunk.

A módszertani utasításoknak biztosítani kell az alkalmazó levezetésének helyességét, egyszerűségét és szemléltető voltát, valamint az anyag könnyű és biztos elsajátítását.

A módszertani kidolgozás átvétele nem menti fel a vezetőt attól, hogy a foglalkozási tervet ne egészítse ki saját feljegyzéseivel (a terv fogalmazványi része).

Magától értetődik ugyanis az, hogy az általában több csoport számára összeállított módszertani kidolgozás nem veheti tekintetbe az egyes csoportok sajátosságait, felkészültségét és minden egyes hallgató egyéni tulajdonságait. A módszertani kidolgozás célja az, hogy a foglalkozások levezetésében a legalkalmasabb módszert, elvi kérdésekben az egyöntetűséget biztosítsa. A módszertani kidolgozás ezen közös jellegét, a csoport vezetője a terv kiegészítő részében *fogalmazványszerű feljegyzésekkel* egészítse ki.

Ezeket a feljegyzéseket az egyes csoportok, sőt az egyes tisztek sajátosságainak figyelembevételével kell összeállítani. Pontosán meg kell határozni a kitűzött cél elérésének módját, a csoport összeállításától függően. Egyes kérdéseket részletesebben kell taglalni, másokat viszont kevésbé. E célból a vezető alaposan ismerje a hallgatók előképzettségi fokát. Ha a módszertani kidolgozás túlságosan sok oktatói kérdést tartalmaz, vagy pedig nem felel meg a csoport kiképzési színvonalának, akkor a vezető saját tervében csökkentse a kérdések számát, hogy megfelelően összpontosíthassa a csoport figyelmét a lényegesekre.

A foglalkozási tervét az előadó tetszés szerinti formában állítsa össze. Ennek kiegészítéseképp egyidejűleg készítse el a *kérdések megoldásának fogalmazványát*. Ez a fogalmazvány olyan feljegyzéseket tartalmazzon, melyeket a kérdéssel kap-

csolatban a vezető az irodalomból, segédletekből vagy pedig saját tapasztalataiból merít.

Tekintettel arra, hogy a vezetőnek — különösen a teremben lefolytatott alkalmazó megbeszélés folyamán — gyakorlatilag nehéz egyszerre több kiképző okmánnyal foglalkozni anélkül, hogy ez a foglalkozás menétét ne zavarná, ezért a tervet és az azt kiegészítő feljegyzéseket célszerű egy okmányban feldolgozni.

A foglalkozási terv tartalmazza a foglalkozás percre történő részletes beosztását, a kiképzési kérdések felsorolását és a vezető elképzelését, hogy mily módon foglalkoztatja az összes hallgatókat.

A foglalkozási tervhez csatoljuk a kiképzési kérdések vázaltszerű feldolgozását (esetleg szószerintit), a szabályzatok és utasítások vonatkozó §-ait, irányadatokat és forrásmunkákat fogalmazványyszerű feljegyzések formájában.

A tervben gondosan fel kell tüntetni a csoport összes résztvevőinek foglalkoztatási tervét. Meg kell előre határozni, ki, milyen elméleti kérdésre felel, ki olvassa fel az előre elkészített tájékoztatót, stb., stb.

Ebből a szemszögből nézve, azt a tervet nevezzük helyesnek, melyben a foglalkozás folyamán az összes tisztek legalább 1—2-szer, a kevésbbé képzettek 2—3-szor vannak előjegyzésbe véve.

A cél az, hogy a csoport minden tisztje ne csak a rá vonatkozó részt sajátítsa el és azzal a kérdéssel legyen tisztában, amelyet ő maga felel, hanem az egész tárgykört, az összes új fogalmakat, problémákat és gyakorlati fogásokat ismerje meg.

Módszertani kidolgozás hiányában a tervben részletesen tüntessük fel a módszertani részleteket és jegyezzük elő, hogy a vezetőnek hol, milyen módszertani fogást kell alkalmazni, hogy a kérdést tökéletesen elsajátítsák. A vezető a tervben állítson be időt olyan előre nem látott kérdések megbeszélésére, melyek a foglalkozás folyamán a tapasztalat szerint mindig felmerülnek.

Az elmondottakból azonban ne vonjuk le azt a következtetést, hogy a terv és a hozzátartozó fogalmazvány nehézkes és bonyolult okmányok legyenek. Ellenkezőleg, rövid, világos és könnyen használható legyen, formától mentes és a csoport sajátosságaihoz alkalmazkodjon.

A foglalkozási terv befejező része a megbeszélés vázlatát tartalmazza. Ide tartozik: a kiképzési cél ismertetése, a helyzetnek a hallgatók által történő kiértékelése, az alapvető intézkedések megbeszélése, a hallgatók működésének és intézke-

déseinek elbírálása (a helyes és helytelen tényezőkre rámutatni), a tárgykör általános kiértékelését tartalmazó záradék és az eredmények összefoglalása (milyen kiképzési célokat értek el és mit kell önképzéssel pótolni).

Ez az általános megbeszélés a foglalkozás végén általában 10—15 percet vegyen igénybe. Ezenkívül a legfontosabb oktatási kérdések feldolgozása után 3—5 perces rövid megbeszéléseket is tartunk.

Tekintettel arra, hogy a megbeszélés a foglalkozás egyik igen jelentős szakasza, ezért foglalkozzunk kissé részletesebben vele. A megbeszélésre való felkészülés nemcsak a foglalkozás megkezdése előtt, hanem alatta is folyik. A vezető a kérdés elméletének tanulmányozásával és a terv összeállításával egyidejűleg készüljön fel a megbeszélésre is.

Ez a felkészülés abból áll, hogy meghatározza azokat a legfontosabb kérdéseket, melyet a megbeszélés során külön meg akar világítani. Tanulmányozza az ezekkel kapcsolatos szabályzatpontokat, haditapasztalatokat és hadtörténelmi példákat, melyek a kérdést még jobban alátámasztják, készíttessen vázlatokat és falitáblákat, melyek a problémát szemléltetően ábrázolják.

A foglalkozás folyamán a vezető gyűjtse a megbeszéléshez szükséges többi anyagot, a hallgatók működésével kapcsolatban. Foglalja rendszerbe és alakítsa ki a megbeszélés végleges formáját és tartalmát. Gyakran előfordul, hogy a megbeszélés eredetileg tervezett néhány kérdését ki kell egészíteni, újabb kérdéseket kell beállítani vagy néhány kérdést el lehet hagyni.

Ne akarjunk túl sokat megbeszélni. Tartsuk mindig szem előtt, hogy kevés idő áll rendelkezésre, ezért főleg a kellően fel nem dolgozott, vagy vitás kérdésekkel kapcsolatban adjunk világos és pontos magyarázatot. Ezzel végződik a foglalkozási terv.

A terepen lefolytatott alkalmazó megbeszélés tervének összeállításánál a vezetőnek újra ki kell menni a terepre. Előre összeállítja a kiképzési kérdéseket, a helyszínen határozza meg az álláspontokat és számítsa ki az állásváltoztatáshoz szükséges időt, határozza meg és jegyezze be a tervbe az állásváltoztatás menetvonalát, irányozza elő minden álláspontnál a tájékozódáshoz szükséges időt, a térkép és az iránytű használatának gyakorlását, az ezek segítségével történő mozgást és egyéb gyakorlatokat, melyeket a terepen való foglalkozásnál le kell folytatni.

Minden alkalmazó megbeszélés tervszerű lefolytatásánál három részt kell feltétlenül megkülönböztetni:

Első rész: A tisztéknek a foglalkozásra való felkészültségének ellenőrzése.

Ellenőrizzük a munkatérképek kidolgozását, a helyzet helyes berajzolását, az előmunkálatok tartalmát és formáját. A munkatérkép általában az alábbi adatokat tartalmazza:

- a) a küzdő egységek és azok első vonala;
- b) a hadtápipintézetek és szakcsapatok elhelyezése;
- c) a hadtápkörlet határai;
- d) utánszállítási és hátraszállítási útvonalak;
- e) hadtápipintézetek településére tiltott területek;
- f) a hadtápparancsnok tartózkodási helye;
- g) az ellátandó egységek létszáma (ember, ló);
- h) a raktárak készletei (javadalmozásban).

Ellenőrizzük a kérdés elméletének ismeretét, a feladat tanulmányozásának fokát és a helyzet ismeretét. (Ha a foglalkozás a terepen történik, akkor első az állásponton történő terep- és harcászati tájékozódás).

Második rész: A foglalkozás lefolytatása a kijelölt kiképzési kérdések következetes feldolgozásával mozzanatonként. Ez a rész sokkal nehezebb és sokkal nagyobb erőfeszítést, figyelmet és tudást igényel. A munka abban áll, hogy a vezető a feladott és felmerült kiképzési kérdések kidolgozását irányítja, illetve azokat megbeszéli, közlések segítségével új helyzeteket teremt, ellenőrzi azok elsajátítását, irányítja a hallgatók munkáját, nyilvántartja megoldásaikat, ellenőrzi a hallgatók okmányvezetését és számvevőzéseit, ügyel a szabályzatok helyes alkalmazására, a katonai kifejezésekre, figyeli az anyag elsajátítási fokát és a foglalkozást élénken és szervezeten irányítja.

Harmadik rész: A foglalkozás már részleteiben tárgyalt záró megbeszélése.

Időbeosztás, pontosság, áldozatkészség jellemezze a hadtápszolgálatot.